

ся на комплексній основі, забезпечуючи взаємозалежне вирішення поставлених задач. Тільки такий підхід буде сприяти різкому росту економічної ефективності роботи підприємства. При цьому в функціональні обов'язки робітників підприємства необхідно ввести конкретні функції, що забезпечать ощадливе витрачання коштів.

УДК 657

Петро Куцик,
професор,

ректор Львівського торговельно-економічного університету

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Ефективність діяльності підприємств у сучасних умовах обумовлюється обґрунтованим вибором і коректним формуванням стратегії їх розвитку з метою забезпечення використання потенціалу та конкурентних переваг з використанням інструментарію управління витратами. У зв'язку з цим важливого значення набуває необхідність впровадження у практику вітчизняних підприємств контролінгу як цілісної, гнучкої, багатофункціональної системи, орієнтованої на задоволення специфічних інформаційних потреб оперативного і стратегічного управління ними. Стратегічне управління витратами потребує надійного обліково-інформаційного забезпечення системи контролінгу з метою прийняття ефективних управлінських рішень щодо витрат підприємства. Функціонування контролінгу надає інформацію, важливу для: визначення стратегії і прогнозування майбутніх процесів і результатів діяльності підприємства; контролю за поточною діяльністю; оптимізації витрат; оцінки ефективності діяльності та зниження суб'єктивності в процесі прийняття рішень.

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методичних засад контролінгу витрат зробили зарубіжні та вітчизняні вчені: І. Ансофф [1], Ю. Вебер [2], А. Дайле, В.А. Дерій, Е. Майер, М. Мескон, Р. Манн, В.І. Бачинський, М.Т. Білуха, М.І. Боднар, Ф.Ф.Бутинець, С.Ф. Голов, С.І. Головацька, К. Друрі, Х.Л. Дюкарева, В.В. Івашкевич, О.А. Зоріна [3], М.В. Корягін, Я.Д. Крупка, П.О. Куцик, О.П. Кундря-Висоцька, Н.О. Лоханова, Д. Міддлтон,

Л.Г. Медвідь, Л.В. Нападовська, Б. Нідлз, В.О. Озеран, Г.О. Партин [4], С.М. Петренко [5], А.А. Пилипенко [6], М.С. Пушкар, К.І. Редченко, І.Б. Садовська, М.І. Скрипник, В.В. Сопко, В.Є. Швець, Ч. Хорнгрен, Л.В. Чижевська, І.Й. Яремко та інші

За результатами дослідження встановлено, що формування ефективної системи управління на підприємстві безпосередньо пов'язано з системою контролінгу, яка має враховувати тенденції розвитку ринкового середовища в Україні. Відповідаючи критеріям комплексності та інтегрованості, контролінг забезпечує синтетичний, цілісний погляд на діяльність підприємства в минулому, теперішньому і майбутньому часі, системний підхід до виявлення і вирішення проблем, що встають перед підприємством.

Система управління витратами підприємства в загальному механізмі контролінгу може вважатися досить ефективною лише в тому разі, коли вона надає змогу не тільки раціонально використовувати наявний ресурсний потенціал, а й забезпечувати активний системний пошук можливостей подальшого зниження витрат і, відповідно, забезпечувати розвиток підприємства як на поточний момент часу, так і у довгостроковій перспективі. Стратегічне управління витратами — це реалізація концепції, в якій поєднуються сукупність економічних, організаційних та управлінських процедур, інструментів і методів, спрямованих на досягнення конкурентних переваг виробництва продукції з мінімальними витратами. Від прийнятого варіанта стратегічної поведінки підприємства на ринку (лідерство по витратах; диференціація продукції (робіт, послуг); лідерство у вузькій сфері діяльності) та способу забезпечення конкурентної переваги істотно залежать структура й поведінка його витрат, рівень ризику підприємницької діяльності та вибір методів і прийомів управління витратами.

Побудову та вдосконалення системи управління витратами пропонується здійснювати шляхом: виділення основних понять і процедур системи управління витратами в системі контролінгу; виявлення існуючих проблем формування та контролю витрат на підприємстві; формування моделі управління витратами на етапі процесу діяльності; бюджетування витрат за центрами відповідальності; побудови інформаційної інтегрованої системи контролінгу для різних рівнів управління підприємством; адаптації існуючого документообігу до обраної системи контролінгу на підприємстві; розподілу відповідальності за формування та вдосконалення механізму мотивації персоналу та стимулювання співробітників до раціонального використання ресурсного потенціалу підприємства в умовах його стратегічного розвитку.

Порівняльна характеристика концепцій стратегічного управління витратами показала, що в період розвитку ринкових відносин особливо актуальною є технологія управління витратами, орієнтованими на стратегічні перспективи. Формування єдиних теоретико-методичних основ управління витратами передбачає використання економічних, мотиваційних, організаційних і правових підходів.

Модель стратегічного управління витратами повинна охоплювати складові елементи: облік та аналіз витрат підприємства; формулювання стратегічних альтернатив і вибір стратегії; планування та прогнозування рівня витрат; оптимізація та контроль процесу формування витрат; виявлення відхилень від планових показників та ідентифікація причин таких відхилень, їх нейтралізація або врахування; пошук і кількісна оцінка резервів зменшення витрат суб'єкта господарювання, визначення, обґрунтування та запуск механізмів їх мобілізації; контроль виконання та гнучке коригування розроблених планів.

Отже, теоретико-методичні основи контролінгу витрат потребують комплексного вдосконалення з метою формування раціонального і достовірного інформаційного забезпечення системи управління підприємствами.

Список використаної літератури

1. *Ансофф І.* Стратегічне управління / І. Ансофф: [пер. з англ.]. — М.: Економіка, 2005.
2. *Адаменко Т.М.* Особливості стратегічного управління затратами підприємства / Т.М. Адаменко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. — 2014. — № 23(II). — С. 100–106.
3. *Зоріна О.А.* Проблематика трактування контролінгу / О.А. Зоріна // Статистика України : наук.-інформ. журнал. — К.: НТК статистичних досліджень, 2011. — № 1 (52). — С. 40–44.
4. *Партин Г.О.* Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства / Г.О. Партин // Фінанси України. — 2014. — № 11. — С. 124–133.
5. *Петренко С.М.* Концептуальні засади контролю : сучасна інтерпретація / С.М. Петренко // Сталий розвиток економіки. — 2012. — № 12. — С. 17–21.
6. *Пилипенко А.А.* Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань: [монографія] / А.А. Пилипенко, І.П. Дзьобко, О.В. Писарчук; за заг. ред. докт. екон. наук, доцента Пилипенко А. А. — Х.: ХНЕУ, 2011. — 344 с.